

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Коробейнікова Т. І.

Київський національний лінгвістичний університет

У статті розглядається підготовка майбутнього вчителя в процесі вивчення іноземної мови у ВНЗ на основі особистісно-діяльнісного підходу. Проаналізовано основні принципи такого підходу та їх реалізацію в процесі професійної підготовки студентів. З'ясовано основні напрямки розвитку особистості та провідної діяльності майбутнього вчителя іноземної мови в період навчання у ВНЗ.

Ключові слова: особистість, діяльність, учіння, мотивація.

В статье рассматривается подготовка будущего учителя в процессе изучения иностранного языка в вузе на основе личностно-деятельностного подхода. Проанализированы основные принципы данного подхода и их реализация в процессе профессиональной подготовки студентов. Выявлены основные направления развития личности и деятельности будущих учителей иностранного языка в период обучения в ВУЗе.

Ключевые слова: личность, деятельность, учение, мотивация.

The article analyses the development of a future teacher of Foreign Languages in the period of studying at High School. The main principles of the Self-oriented education and their realization have been analyzed. The article exposes ways to develop students' personalities and their activities at English Language Classes.

Keywords: personality, activity, learning, motivation.

В умовах інноваційного розвитку економіки і сучасного суспільства в цілому проходять корінні зміни в системі вищої освіти. Головні завдання сучасної освіти визначаються як:

- гуманізація освіти;
- забезпечення умов для розвитку особистості і творчих здібностей студента;
- інтенсифікація та індивідуалізація навчання;
- розвиток у студентів навичок самоосвіти;
- розроблення сучасних структур навчальних дисциплін;
- використання сучасних інформаційних технологій.

Це означає, що система підготовки фахівців здатна успішно функціонувати лише за умов активної, усвідомленої і цілеспрямованої діяльності студентів. Щодо мовної освіти, то кінцевий результат навчання іноземної мови залежить передусім від самого студента: від того, як він увійде в цей процес, стане його активним учасником, визнає його цілі, умови, зможе організувати себе і свою навчальну діяльність. Відповідно, для викладача, таким чином, постає завдання формувати, підтримувати і стимулювати цю діяльність. Це вимагає не тільки вдосконалення змісту і цілей навчання, коригування їх відповідно до професійної діяльності майбутнього фахівця, а й, як зазначає О. Л. Авдоніна, узгодження навчання з внутрішніми потребами студента, формування творчої настанови, прагнення до професійного самовдосконалення, вміння самостійно вчитись, розвитку здібностей і якостей особистості, які відповідають вимогам успішної професійної діяльності в майбутньому [1, с. 65].

Отже, однією з головних цілей освіти постає розвиток особистості студента, зокрема майбутнього вчителя. Зміна вимог до вчителя іноземної мови – орієнтація на креативну, полімовну, полікультурну особистість – вимагає переосмислення завдань, змісту та технологій підготовки майбутнього фахівця, перегляду форм і методів організації освітнього процесу в мовному ВНЗ. Сучасний освітній процес, спрямований на підготовку майбутнього вчителя

(викладача) іноземних мов, фахівця з іноземних мов та іншомовної комунікації, в центрі якого перебуває студент – суб'єкт міжкультурної комунікації, ставить за мету допомогти йому усвідомити той факт, що він знаходиться на шляху самовдосконалення та розвитку професійно значущих рис особистості майбутнього успішного фахівця.

Таким чином, крім професійної і мовної підготовки, завданням освіти є становлення таких якостей особистості майбутнього фахівця, як самостійність, комунікабельність, здатність до співпраці, соціальна та професійна відповідальність, а також розвиток творчих здібностей, умінь постійно навчатися і самовдосконалюватися. Формування і розвиток таких якостей можливі за умов упровадження в навчання особистісно-діяльнісного підходу, який відповідає гуманістичним цілям становлення особистості майбутнього вчителя.

Метою цієї статті є теоретичний аналіз особистісно-діяльнісного розвитку майбутнього вчителя в процесі вивчення іноземної мови у ВНЗ.

Основи особистісно-діяльнісного підходу до навчання були закладені в психології працями Л. С. Виготського, С. Л. Рубінштейна, О. М. Леонтьєва, Б. Г. Ананьєва, П. Я. Гальперіна, Д. Б. Ельконіна, а також лінгво-психологічними дослідженнями О. О. Леонтьєва та М. І. Жинкіна. Суть підходу полягає в тому, що в центрі навчання перебуває студент, його мотиви, цілі, психологічні особливості, тобто, особистість студента. Студент, у свою чергу, розглядається як суб'єкт діяльності, що формується в процесі діяльності і спілкування з іншими людьми і водночас визначає перебіг і характер цієї діяльності. Викладач у контексті такого підходу, за І. О. Зимньою, визначає навчальну мету заняття й організує, спрямовує, коригує навчальний процес, виходячи з інтересів кожного студента, рівня його знань та вмінь [7, с. 63].

Навчання іноземної мови (ІМ) на основі особистісно-діяльнісного підходу розглядалося багатьма вченими: І. О. Зимньою, О. М. Ротановою, організація навчання проектів ІМ описане Д. М. Олексієнко; навчання ІМ студентів немовних спеціальностей – О. Г. Алуніною, професійне навчання студентів коледжів – Т. В. Любезною.

З метою глибшого розуміння вимог і принципів особистісно-діяльнісного підходу до навчання майбутніх учителів ІМ проаналізуємо кожний із його складників.

Слідом за О. М. Ротановою, виділимо основні принципи особистісно-діяльнісного підходу до навчання іноземних мов у ВНЗ. Організація навчання іноземної мови, зокрема іншомовного спілкування, реалізується за умови врахування таких принципів:

- 1) центрованість навчання на особистості студента;
- 2) керованість учінням студента, в якому він формується як суб'єкт навчальної діяльності;
- 3) організація предметного змісту навчального матеріалу;
- 4) керування процесом усвідомленого засвоєння способів мовленнєвої діяльності;
- 5) організації навчання як суб'єктно-суб'єктної співпраці викладача і студента;
- 6) представлення педагогічного процесу як рівнопартнерської взаємодії, заснованої на гуманістичному ставленні до студента;
- 7) реалізація мовленнєвої взаємодії викладача і студентів у формі педагогічного спілкування і колективної комунікативної діяльності як форми внутрішньогрупової навчальної співпраці [9, с. 109].

Особистісний складник такого підходу визнає центром навчання особистість студента – майбутнього вчителя іноземних мов, що й визначено першим принципом даного підходу.

Особистість як поняття, за О. Ф. Бондаренком, означає соціокультурну й естетичну якість людини, складне психічне утворення, яке включає в себе тип людини, що формується історичною епохою, а також конституційно та ментально зумовлене людське “Я” як суб'єкта соціально значущої діяльності [4, с. 226]. Тобто особистість виступає передусім як соціокультурна та духовна якість людини, яка характеризує її як автора, діяча, творця власного життя і долі.

Особистість – людина свідома, яка відповідає за способи та результати своїх дій. Спираючись на діяльнісний підхід, розроблений Л. С. Виготським, С. Л. Рубінштейном, О. М. Леонтьєвим, О. Ф. Бондаренко зазначає, що особистісна структура – складне психічне утворення, яке включає в себе такі підструктури:

- спрямованість – взаємини і моральні якості особистості;
- соціальний досвід – знання, вміння, навички і звички, набуті особистим досвідом у навчанні; відображення (психологічна підструктура) – індивідуальні властивості окремих психічних процесів, які формуються в процесі суспільного життя;
- біологічно зумовлена підструктура – типологічні якості особистості, її вікові особливості [4, с. 157].

Кожна із зазначених підструктур особистості майбутнього вчителя має свої особливості. Біологічне становлення особистості зумовлене віковими особливостями студента. Саме вік, з точки зору психології, є одним із стрижнів в організації навчального процесу. Хронологічно в психології період навчання у ВНЗ виділяють по-різному: пізня юність (18-25 років), рання дорослість або період студентства. Ми вважаємо за доцільне керуватися визначенням студентства.

Студентство, за І. О. Зимньою, це особлива соціальна категорія, група людей, об'єднана закладом вищої освіти. Студентство – спільнота людей, які цілеспрямовано і систематично оволодівають професійними знаннями, вміннями, навичками. В соціально-психологічному плані студентство відрізняється найвищим рівнем пізнавальної мотивації. Крім того, це соціальне об'єднання, яке характеризується високим ступенем суспільної активності і достатньо гармонійним поєднанням інтелектуальної та соціальної зрілості [7, с. 238].

Отже, період навчання у ВНЗ виділяється багатьма психологами як особлива соціально-психологічна і вікова категорія – студентство. В соціально-психологічному аспекті студентство порівняно з іншими групами відзначається високим освітнім рівнем, активним пізнанням культури і високим рівнем пізнавальної мотивації. Як зазначає А. С. Балик, головною ознакою цього етапу розвитку людини є визнання себе суб'єктом життя. В період студентства в результаті активного включення в суспільне життя і трудову діяльність починає формуватися розгорнута система соціально-моральних самооцінок, завершується розвиток самоусвідомлення і формується образ “Я”. Психологічно цей період пов'язаний зі становленням самоусвідомлення, розв'язанням завдань професійного самовизначення і переходом до дорослого життя [2, с. 98].

Розглядаючи професійну підготовку студента як складник орієнтації на розвиток його особистості, можна зробити висновок, що метою такої підготовки є особистість майбутнього фахівця і його здатність існувати як особистість. Визначення свого майбутнього фаху часто характеризується спонтанністю вибору, що зумовлено недостатньою рефлексією. В цей період перед студентом постає завдання в об'єднанні знань про себе як носія різних соціальних ролей, осмисленні цих знань і пов'язанні їх з минулим і майбутнім, тобто, завдання успішної психосоціальної ідентифікації, самовизначення як особистості і майбутнього фахівця. Студент перебуває в критичній ситуації зміни і вибору життєво важливих орієнтирів, безперервного пошуку: студент шукає самого себе, своє місце в житті, однодумців, ідеал або еталон, до якого прагне. На думку А. А. Терсакової, саме еталон особистості фахівця, професіонала, стає метою розвитку особистості студента, займає провідне місце в процесі саморозвитку. Проте, змістовні характеристики створеного еталону можуть уточнюватися, змінюватися, що зближує з ним образ “Я” або ж створює суперечності, які зумовлюють подальший розвиток. Саме розв'язання суперечностей між образом “Я” і образом – еталоном особистості професіонала стає рушійною силою професійного зростання майбутнього фахівця [11, с. 62]. Адекватність створеного еталону залежить від уявлень і знань студента про обрану професію.

Еталоном особистості, до якого прагнутиме студент, на нашу думку, може слугувати психологічний портрет майбутнього вчителя іноземної мови. До особистості вчителя іноземної мови висувають низку вимог: головних, без яких неможливий висококваліфікований учитель;

другорядних, які не є обов'язковими для педагога, але наповнюють його особистість здатністю найкращим чином розвивати іншу особистість. Серед головних і другорядних вимог є сталі для всіх викладачів, які не залежать від епохи, і змінні, зумовлені сучасним станом суспільства, його соціально-економічним розвитком. Зважаючи на всі вимоги суспільства, його сучасний розвиток можна виділити ряд вимог до портрета сучасного педагога:

- спеціальні знання з іноземної мови;
- широка ерудиція;
- високорозвинений інтелект;
- володіння професійними методами навчання;
- високий рівень загальної культури і моралі;
- педагогічна інтуїція;
- любов до педагогічної діяльності;
- любов до дітей.

Отже, вчитель – це людина, яка володіє моральними якостями, гуманістично-спрямована, дотримується загальнолюдських принципів, здатна стати професіоналом у галузі освіти. Педагог для учнів у процесі навчання виступає в ролі передавача свого і суспільного досвіду. Якщо вчитель здатен установити двосторонній контакт з учнями, зрозуміти їхній внутрішній світ, може розвинути або набути певних рис характеру, то головна мета його педагогічної діяльності вважається досягнутою.

Слідом за О. Б. Бігич, окреслимо провідні риси психологічного портрета майбутнього вчителя іноземної мови. Основними складниками такого портрета виступають: індивідуальні якості (врівноваженість, висока мобільність нервової системи, емоції, інтелектуальний розвиток, пам'ять, уява, мислення); особистісні якості (адекватність самооцінки та рівень домагань, оптимум тривожності, цілеспрямованість, емпатійність); комунікативні якості (демократичний стиль спілкування, адекватна реакція і сприйняття); статусно-позиційні якості (легка зміна соціальних ролей, готовність прийняти позицію учня); зовнішньо-поведінкові показники (вихованість, освіченість, компетентність, культура поведінки і спілкування); діяльнісні особливості (гнучке володіння мовою, висока мовна культура, досконале володіння методичними прийомами, знання психології учня) [3, с. 79].

Усі ці якості та характеристики не є вродженими, а розвиваються і формуються в процесі систематичної роботи студента над собою і плідної праці його викладачів. Так, на заняттях з іноземної мови, обговорюючи проблеми майбутньої педагогічної діяльності, включаючи теми і тексти, які спрямовані на розширення знань студентів про їхню майбутню професію, викладач розвиває позитивне ставлення студентів до обраного фаху.

Зважаючи на те, що особистість передусім явище суспільне і не може існувати окремо від нього, допустимо вважати, що відносини між учасниками навчально-виховного процесу є одним з провідних факторів, що впливають на суб'єкт навчальної діяльності. Тобто особистість як суспільне явище і її діяльність нероздільні з діяльністю оточення. Т. В. Любезнова зазначає, що основною первинною формою взаємостосунків є колективна діяльність, яка, у свою чергу, породжує індивідуальну діяльність кожного, тому зовнішнім фактором саморозвитку людини, особистості є соціальна група, в якій і протікає основна життєдіяльність суб'єкта навчання [8, с. 47]. Так, взаємодію в будь-якому соціумі, його частині необхідно будувати, виходячи з норм його функціонування. Т. В. Любезнова виділяє два головних види стосунків у навчальному закладі: міжособистісні, які відображають реальний механізм організації колективу, групи, та професійні, які забезпечують цілі, норми, функції взаємодії. В силу того, що кожна людина унікальна, то повної психологічної сумісності в будь-яких видах відносин виникнути не може. Отже, щоб успішно здійснювати свою провідну діяльність як частину загальної, тобто адекватно включитися у взаємостосунки, потрібно прямувати до зменшення психологічної протидії суб'єктів діяльності [8, с. 44].

Так, на думку О. М. Роганової, навчання іноземної мови має керуватися принципом співпраці його суб'єктів (викладача і студента), де студент виступає як рівноправний партнер навчальної мовленнєвої взаємодії, що зумовлює зміну в системі відносин "викладач – студент", визначає викладання іноземної мови як форму мовленнєвої взаємодії (спілкування), а організацію внутрішньо групової взаємодії як форму колективної комунікативної діяльності студентів. А це означає, що викладач має прийняти студента як особистість, і їх взаємодія має стати педагогічним спілкуванням, яке цілеспрямовано формує студента як особистість і суб'єкта іншомовної мовленнєвої діяльності [9, с. 121]. Реалізація зазначених вище принципів передбачає комунікативну спрямованість завдань і корекції помилок, офіційний стиль спілкування викладача і студента, актуалізацію та підтримку позитивних емоцій, пізнавальних потреб суб'єктів навчальної діяльності. Отже, процес формування особистості майбутнього вчителя – це складний і суперечливий процес, зумовлений, з одного боку, – пошуком власного "Я", а, з другого – набуття суспільно значущої ролі в професійному сенсі.

Таким чином, у контексті даного підходу вивчення іноземної мови означає розвиток особистісних якостей майбутнього вчителя, орієнтованого на індивідуальний досвід студента, його можливості, потреби, інтереси, а також особистості, яка характеризується власним підходом, самостійністю, здатністю до соціальної взаємодії.

Діяльнісний складник у контексті особистісно-діяльнісного підходу ґрунтується на теорії діяльності О. М. Леонтьєва, С. Л. Рубінштейна, теорії навчальної діяльності Д. В. Ельконіна, В. В. Давидова, І. І. Ільєсова та ін. Психологи визначають діяльність як форму цілеспрямованої психосоціальної активності людини, результатом якої виступає перетворення навколишнього світу і самого діяча [4, с. 145]. За О. М. Леонтьєвим, діяльність – процес, який складається з дій і операцій, а головною його відмінністю є специфіка предметів діяльності. І. О. Зимня зазначає, що необхідно навчати самої діяльності через опанування засобами, способами, механізмами її формування [6, с.73].

Л. С. Виготський та С. Л. Рубінштейн виділили три основних види діяльності, які змінюють один одного в онтогенезі: гра, учіння і праця. В період навчання у ВНЗ провідним видом діяльності студентів виступає учіння. Так, з моменту вступу до ВНЗ, студент включений в новий тип провідної діяльності – професійно спрямоване учіння, яке визначає становлення студента як суб'єкта майбутньої професійної діяльності. А це, у свою чергу, вимагає достатньо високого рівня відповідальності, самостійності, дисциплінованості, організованості і значною мірою підпорядковує учіння студента важливій для нього меті – опанування майбутньою професією.

Одним із вихідних положень особистісно-діяльнісного підходу до навчання є рівноправне партнерство між викладачем і студентом, тобто студент може повністю реалізувати свої можливості, обираючи власні шляхи оволодіння іноземною мовою, а викладач спрямовує студента самостійно ставити цілі, планувати їхні досягнення, оцінювати результати власної діяльності, організувати своє учіння.

С. Л. Рубінштейн визначає учіння як процес набуття досвіду, специфічну діяльність, метою та мотивом якої є набування знань. За структурою учіння прирівнюється до будь-якої діяльності і є різновидом пізнання в особливих умовах навчання та управління пізнавальним процесом тих, хто навчається. Учіння має місце там, де дії людини керовані усвідомленою метою засвоїти певні знання, навички, уміння, форми поведінки.

Керувати процесом навчання означає формувати його хід з максимальним врахуванням його природи і узгоджувати таке формування з логікою. У процесі становлення пізнавальної діяльності студентів слід враховувати, що ми маємо справу з процесом, яким потрібно керувати, і з людиною як суб'єктом діяльності, який самостійно регулює свої дії і вчинки. Передусім слід створити такі умови, що дозволяють людині внутрішньо мотивувати свої дії, формувати нові пізнавальні потреби і цінності.

Отже, учіння мотивується насамперед внутрішніми мотивами, які ґрунтуються на пізнавальних потребах, та зовнішніми мотивами, а саме: самоствердженням, престижністю, необхідністю, обов'язком [7, с. 84]. Оскільки внутрішня мотивація входить до структури діяльності, то в процесі навчання іноземної мови для підвищення ефективності слід її стимулювати. На заняттях з іноземної мови це можливе за таких умов:

- кожне завдання має бути пов'язане з життям студента, його практичною діяльністю, побутом, тобто представляти реальні ситуації спілкування;
- кожен учасник заняття має бути зацікавлений у його перебігу, розвитку, реалізації;
- викладач виступає консультантом і координатором, що надає можливість студентам виявити ініціативу, самостійність у процесі виконання мовленнєвих завдань.

За Ю. І. Старковою, студент більш активно бере участь в осмисленні, конструюванні, доповненні матеріалу, що вивчається, і більш активно включається в ті види діяльності, де він здатний виявити свої творчі здібності і представити свою думку щодо навчального матеріалу [10, с. 95]. А також слід враховувати, що в студентському віці розвинене логічне мислення і студенти аналітично підходять до нового матеріалу.

Особливою рисою будь-якої діяльності, на думку О. М. Леонтьєва, І. О. Зимньої, є її вмотивованість [6, с. 65]. Оскільки об'єктом навчання іноземної мови є мовленнєва діяльність, а мова як система виступає лише засобом реалізації цієї діяльності, то вона базується на комунікативно-пізнавальній потребі студента сформулювати свою думку. А така потреба, у свою чергу, входить у загальну систему його мотивів. Отже, викладач повинен передусім створити, сформувати або розвинути вже існуючі потреби студентів у спілкуванні іноземною мовою.

На думку Т. В. Любезної, успішне оволодіння іноземною мовою можливе за умов її залучення в систему студентських інтересів. Якщо студент усвідомлює, що знання іноземної мови – це необхідна умова для обраного фаху, його майбутнього життя, то вивчення мови набуває для нього особистісного змісту, стає провідним фактором мотивації навчання. Іноземна мова реалізує свою функцію в розвитку особистості тільки за умов, що вона активує, стимулює суб'єкт до діяльності. Діяльність особистості і виступає тим механізмом, який дозволяє спрямувати зовнішні зміни у свої власні і перетворити їх у новоутворення особистості як продукту розвитку [8, с. 42].

Так, об'єктом навчання іноземної мови виступає мовленнєва діяльність. Мовленнєва діяльність, згідно з теорією діяльності О. О. Леонтьєва, розглядається як самостійний вид людської діяльності, джерелом якої виступає комунікативно-пізнавальна потреба. Мовленнєва діяльність – активний, цілеспрямований, опосередкований системою мови і зумовлений ситуацією спілкування процес передачі та прийому повідомлень, тобто процес рецепції і продукції. Так, мовленнєва діяльність – засіб здійснення вербального спілкування як форми взаємодії людей, де говоріння, читання, аудіювання, письмо виступають засобами такого спілкування [7, с. 75].

Метою навчання спілкування є розвиток мовленнєвих здібностей студента, які відображаються в уміннях адекватно за будь-якої ситуації спілкування організувати свою мовленнєву діяльність у її продуктивних і рецептивних видах. Таким чином, іноземна мова виступає у функції соціалізації та рішення комунікативних задач. О. М. Ротанова, розглядаючи комунікативне завдання як одиницю навчання іноземної мови, зазначає, що зміна самого суб'єкта навчання, а не предметів, з якими він взаємодіє, є метою і результатом такого завдання [9, с. 130]. Студент повинен уміти розв'язувати комунікативні завдання, взаємодіючи зі співрозмовником певної вікової, соціальної групи, в певному стилі (офіційному, неофіційному), в певній формі (діалог, полілог, монолог).

Якщо студент знає вимоги до кінцевого продукту своєї діяльності до початку навчання, то в нього формується адекватна самооцінка, оскільки студент спроможний самостійно зіставити задані вимоги до рівня володіння іноземною мовою і свої власні досягнення на кожному з етапів навчального процесу.

Важливими засобами розвитку суб'єкта виступають самооцінка, самостійність, самоконтроль у навчанні. За І. О. Зимньою, саме самостійність студента в будь-якій діяльності і визначає мотиви його дій, розвиток його інтересу до навчання. Самостійність у вивченні іноземної мови означає, що студент готовий і здатний до автономної самоосвіти і подальшого використання свого суб'єктивного досвіду. Освітня автономія студента передбачає рефлексію, складником якої є самооцінка.

Таким чином, у контексті цього підходу особливого значення набуває організація самостійної пізнавальної діяльності студентів як в аудиторії, так і в позааудиторний час, що передбачає стимулювання творчого потенціалу та розвиток навичок самоосвіти, здатність студента до рефлексії і саморозвитку.

Отже, діяльнісний компонент навчання іноземної мови майбутнього вчителя передбачає:

- цілеспрямованість навчання;
- наявність у студента внутрішньої мотивації;
- постійне отримання студентом інформації про результати виконання ним дій;
- розуміння студентом загального принципу, схеми дій, мети виконання завдань;
- врахування викладачем раніше сформованих навичок.

Отже, особистісно-діяльнісний підхід до навчання іноземної мови передбачає розвиток особистісних якостей студента як майбутнього фахівця, орієнтацію на його особистий досвід, можливості, потреби, інтереси; та розвиток особистості, яка здатна творчо, самостійно ставити та розв'язувати навчальні завдання, здатна до самоаналізу, самоконтролю і самооцінки власних досягнень і результатів власної діяльності. Тобто побудова процесу навчання іноземної мови проходить не з позиції системи мови, а можливостей розвитку особистості, її внутрішнього стану і індивідуальних особливостей до здійснення навчальної діяльності. Принципово важливим за таких умов є розуміння того, що педагогічна взаємодія спрямовується з позиції гуманізації навчального процесу. Тобто особистісно-діялісна освіта вимагає визнання пріоритетів індивідуальності, самооцінки студента як активного носія суб'єктивного досвіду – студент із самого початку вивчення іноземної мови у ВНЗ є суб'єктом пізнання. Це означає, що суб'єктивний досвід кожного студента є основою проектування професійно-спрямованої освіти, і розвиток особистості майбутнього фахівця, його соціалізація проходять не тільки шляхом оволодіння ним провідної діяльності, яка в майбутньому переходить у професійну, а через постійне збагачення, вдосконалення суб'єктивного досвіду як важливого джерела індивідуального розвитку.

Упровадження особистісно-діялісного підходу в процес навчання майбутніх учителів іноземної мови підтримує провідні принципи підготовки фахівців в умовах сучасного розвитку освіти. Подальше розв'язання проблеми підготовки майбутніх учителів іноземної мови ми вбачаємо в розробленні методики формування компетенції в діалогічному мовленні майбутніх учителів англійської мови та системи вправ з урахуванням основних принципів особистісно-діялісного підходу. Проте такий підхід не є єдиним і не заперечує інші шляхи розв'язання головних завдань освіти майбутніх учителів.

Література

1. Авдоница Е. Л. Познательная деятельность студентов в разных моделях обучения: дис. ... канд. псих. наук: 19.00.07 / Елена Леонидовна Авдоница. – Чита, 2003. – 179 с.
2. Балык А. С. Сформированность образа “Я” студента как условие развития его личности: дис. ... канд. псих. наук: 19.00.07 / Анна Сергеевна Балык. – Карачаевск, 2006. – 220 с.

3. Бігич О. Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: [монографія] / Оксана Борисівна Бігич. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. – 278 с.
4. Бондаренко А. Ф. Основы психологии / [учебник для студентов факультета славянских языков КНЛУ]. – К.: Изд. центр КНЛУ, 2005. – 254 с.
5. Вікова та педагогічна психологія: [навч. посібник] / [О. В. Скрипниченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.] – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
6. Зимняя И. А. Психология обучения неродному языку / И. А. Зимняя. – М.: Рус. язык, 1989. – 221 с.
7. Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе / И. А. Зимняя. – М.: Просвящение, 1991. – 220 с.
8. Любезнова Т. В. Личностно-деятельностный подход к моделированию профессионального обучения студентов колледжа средствами языковой подготовки: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.08 / Татьяна Валентиновна Любезнова. – Нижний Новгород, 2002. – 174 с.
9. Ротанова О. Н. Личностно-деятельностный подход как основа методики обучения иностранным языкам: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.02 / Ольга Николаевна Ротанова. – М., 2004. – 228 с.
10. Старкова Ю. И. Активизация ценностной позиции как фактор познавательной самостоятельности студента в обучении иностранному языку: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.01 / Юлия Игоревна Старкова. – Оренбург, 2006. – 228 с.
11. Терсакова А. А. Психологическая поддержка личностного развития студента в педагогическом вузе: дис. ...канд. псих. наук: 19.00.07 / Анаид Арсеновна Терсакова. – Армавир, 2002. – 252 с.